

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલત, અમદાવાદ

ટેક્સ અપીલ નંબર: ૧૭૭૧/૨૦૦૫

સાથે

ટેક્સ અપીલ નંબર: ૧૭૭૨/૨૦૦૫

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે. એસ. ઝવેરી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે. જે. ઠાકર

=====

૧	શું સ્થાનિક સમાવારપત્રોના રિપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની પરવાનગી આપવામાં આવે છે?	
૨.	રિપોર્ટર્સને સંદર્ભિત કરવાં કે નહિ?	
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવાં ઇચ્છે છે?	

૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન કે તેનાં હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમ સબબ કોઈ મહત્વપૂર્ણ કાયદાકીય પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?	
૫.	દીવાની ન્યાયાધીશને પરિપત્રિત કરવું કે નહિ?	

=====

ઓરછવલાલ એમ. મહેશ્વરી.....અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

ઈનકમ ટેક્સ ઓફિસર.....સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રી આર. કે. પટેલ, વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રી પ્રણવ જી. દેસાઈ, વકીલ

=====

કોરમ:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે. એસ. ઝવેરી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે. જે. ઠાકર

તારીખ: ૧૦/૧૨/૨૦૧૪

મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે. એસ. ઝવેરી)

૧. આવકવેરા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ, રાજકોટ બેન્ચ (જેને હવે પછી ટૂંકમાં 'ટ્રિબ્યુનલ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) દ્વારા આકારણી વર્ષ ૧૯૯૪-૯૫ માટે આઈટીએ નંબર ૫૫૮/RJT/૨૦૦૩ અને ૫૫૯/RJT/૨૦૦૩ માં પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૨૮.૦૭.૨૦૦ 5 ના વાદગ્રસ્ત હુકમોથી નારાજ અને અસંતુષ્ટ થઈને, કરદાતાઓએ વર્તમાન ટેક્સ અપીલો દાખલ કરી છે.

૧.૧ તારીખ ૩૧.૦૧.૨૦૦૫ ના રોજ અપીલો ગ્રાહક રાખતી વખતે કાયદાનો નીચે મુજબનો મહત્વનો પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો:

> શું, આકારણી ફરીથી ખોલવાનું કૃત્ય (reopening of the assessment) સમયમર્યાદાની અંદર હોવાનું ઠરાવવામાં ટ્રિબ્યુનલ ન્યાયી હતી?

>

>

૨. કરદાતાઓ વ્યક્તિગત (individual) છે અને તેઓએ આકારણી વર્ષ ૧૯૯૪-૯૫ માટે જરૂરી વિગતો સાથે પોતાનું આવકનું રિટર્ન ફાઇલ કર્યું હતું. ત્યારબાદ, આસેસિંગ ઓફિસર દ્વારા કેસ રેકૉર્ડ્સની ચકાસણી (scrutiny)

કરવા પર, ઇનકમ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ (જેને હવે પછી ટૂંકમાં 'સદર એક્ટ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૬૮ હેઠળ કથિત બિન-સ્પષ્ટ રોકડ ક્રેડિટ્સ (unexplained cash credits) તરફ ઉમેરો કરવા માટે સદર એક્ટની કલમ ૧૪૭ હેઠળ આકારણી ફરીથી ખોલવામાં આવી હતી.

૨.૧ સમાન વિષય વસ્તુ પર તારીખ ૦૭.૦૩.૨૦૦૦ ના રોજ કલમ ૧૪૮ હેઠળ નોટિસો જારી કરવામાં આવી હતી અને કરદાતાઓએ ચાર વર્ષ પછી પૂર્ણ થયેલી આકારણીને ફરીથી ખોલવા માટે સદર એક્ટની કલમ ૧૪૭ અને ૧૪૮ હેઠળની કાર્યવાહી શરૂ કરવાના આસેસિંગ ઓફિસરના અધિકારક્ષેત્ર સામે વાંધો ઉઠાવ્યો હતો. ગુણવત્તા (merit) ના ધોરણે પણ કરદાતાઓએ સબમિટ કર્યું કે કથિત બિન-સ્પષ્ટ રોકડ ક્રેડિટ્સ તરફ કોઈ ઉમેરો ટકી શકે તેમ નથી. આસેસિંગ ઓફિસરે અપીલકર્તાની દલીલને ફગાવી દીધી અને બિન-સ્પષ્ટ રોકડ ક્રેડિટ તરફ ઉમેરો કરીને પુનઃઆકારણી (reassessment) તૈયાર કરી હતી.

૨.૨ આસેસિંગ ઓફિસરના હુકમથી નારાજ થઈને કરદાતાઓએ સીઆઈટી(એ) સમક્ષ અપીલો દાખલ કરી હતી, જેમણે એવો નિષ્કર્ષ કાઢ્યો કે સદર એક્ટની કલમ ૧૪૭ ના પરંતુક (proviso) ને કારણે કલમ ૧૪૭ અને ૧૪૮ હેઠળ ફરીથી ખોલવા માંગતી આકારણી સમયમર્યાદાથી બાધિત (barred by limitation) હતી. રેવન્યુએ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલો દાખલ કરી અને

ટ્રિબ્યુનલે વાદગ્રસ્ત હુકમો દ્વારા સીઆઈટી(એ) ના તારણો ઉલટાવી દીધા અને અવલોકન કર્યું કે આસેસિંગ ઓફિસર સદર એક્ટની કલમ ૧૪૮ હેઠળ આકારણી ફરીથી ખોલવામાં તેમજ કલમ ૬૮ હેઠળ ઉમેરો કરવામાં ન્યાયી હતા. તેનાથી નારાજ અને અસંતુષ્ટ થઈને, કરદાતાઓ દ્વારા વર્તમાન અપીલો દાખલ કરવામાં આવી છે.

૩. કરદાતાઓ તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી આર. કે. પટેલે સબમિટ કર્યું કે કરદાતાઓ દ્વારા આકારણી માટે જરૂરી સામગ્રીભૂત હકીકતો સંપૂર્ણ અને સાચી રીતે જાહેર કરવામાં કોઈ નિષ્ફળતા ન હોવા છતાં, સદર એક્ટની કલમ ૧૪૭ અને ૧૪૮ હેઠળ પુનઃઆકારણીની કાર્યવાહી શરૂ કરવાના આસેસિંગ ઓફિસરના અધિકારક્ષેત્રને બહાલ રાખવામાં ટ્રિબ્યુનલે ગંભીર ભૂલ કરી છે. તેમણે સબમિટ કર્યું કે ટ્રિબ્યુનલે કાયદાની સુસ્થાપિત સ્થિતિની સાથે વાંચવામાં આવતા કેસના કેટલાક હકીકતલક્ષી પાસાઓની અવગણના કરી છે અને તેના કારણે ટ્રિબ્યુનલનું આખરી તારણ અને નિષ્કર્ષ એવો છે જે દૂષિત તારણમાં પરિણમે છે.

૩.૧ પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, શ્રી પટેલે "પરશુરામ પોટરી વર્ક્સ કો. લિમિટેડ વિ. ઇનકમ-ટેક્સ ઓફિસર", જે [૧૯૭૭] ૧૦૬ આઈટીઆર ૧ (એસસી) પર અહેવાલ થયેલ છે તે સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર અને "કેડિલા હેલ્થકેર લિમિટેડ વિ. ડેપ્યુટી કમિશનર ઓફ ઇનકમ-ટેક્સ", જે

[૨૦૧૧] ૩૩૪ આઈટીઆર ૪૨૦ (ગુજરાત) પર અહેવાલ થયેલ છે તે આ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે.

જ. રેવન્યુ તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી પી. જી. દેસાઈએ વાદગ્રસ્ત હુકમનું સમર્થન કર્યું અને દલીલ કરી કે તે કાયદા અનુસાર પસાર કરવામાં આવ્યો હોવાથી આ અદાલત દ્વારા તેમાં કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી. તેમણે આ અદાલતનું ધ્યાન સદર એક્ટની કલમ ૧૪૭ તરફ તેમજ "ફૂલ ચંદ બજરંગ લાલ અને અન્ય વિ. ઈનકમ ટેક્સ ઓફિસર અને અન્ય", જે [૧૯૯૩] ૨૦૩ આઈટીઆર ૪૫૬ પર અહેવાલ થયેલ છે તે સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય તરફ દોર્યું હતું.

પ. અમે પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા છે અને કેસના રેકૉર્ડ્સમાંથી પસાર થયા છીએ. શરૂઆતમાં અમે સદર એક્ટની કલમ ૧૪૭ પર નજર નાખવી યોગ્ય માનીએ છીએ અને તે નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવે છે:

> "૧૪૭. આકારણીમાંથી છટકી ગયેલી આવક.— જો આસેસિંગ ઓફિસર પાસે એવું માનવા માટેનું કારણ હોય કે કોઈપણ આકારણી વર્ષ માટે ટેક્સને પાત્ર કોઈપણ આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે, તો તેઓ, કલમ ૧૪૮ થી ૧૫૩ ની જોગવાઈઓને આધીન રહીને, આવી આવકની તેમજ ટેક્સને પાત્ર એવી

અન્ય કોઈપણ આવકની આકારણી કે પુનઃઆકારણી કરી શકે છે જે આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હોય અને જે આ કલમ હેઠળની કાર્યવાહી દરમિયાન ત્યારબાદ તેમના ધ્યાનમાં આવે, અથવા સંબંધિત આકારણી વર્ષ માટે, પરિસ્થિતિ મુજબ, ગુકસાન અથવા ઘસારા ભથ્થા (depreciation allowance) કે અન્ય કોઈપણ ભથ્થાની પુનઃગણતરી કરી શકે છે (ત્યારબાદ આ કલમમાં અને કલમ ૧૪૮ થી ૧૫૩ માં પ્રસ્તુત આકારણી વર્ષ તરીકે ઉલ્લેખિત છે):

>

>

> પરંતુ જ્યાં પ્રસ્તુત આકારણી વર્ષ માટે કલમ ૧૪૩ ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ અથવા આ કલમ હેઠળ આકારણી કરવામાં આવી હોય, ત્યાં પ્રસ્તુત આકારણી વર્ષના અંતથી ચાર વર્ષની સમાપ્તિ પછી આ કલમ હેઠળ કોઈ પગલાં લેવામાં આવશે નહીં, સિવાય કે કરદાતા કલમ ૧૩૯ હેઠળ અથવા કલમ ૧૪૨ ની પેટા-કલમ (૧) અથવા કલમ ૧૪૮ હેઠળ જારી કરાયેલી નોટિસના જવાબમાં રિટર્ન ફાઇલ કરવામાં અથવા તે આકારણી વર્ષ માટે તેની આકારણી માટે જરૂરી તમામ સામગ્રીભૂત હકીકતો સંપૂર્ણ અને સાચી રીતે જાહેર કરવામાં કરદાતા તરફની નિષ્ફળતાના કારણે ટેક્સને પાત્ર કોઈ આવક આવા આકારણી વર્ષ માટે આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હોય:

>

>

> પરંતુ વધુમાં એવું કે આસેસિંગ ઓફિસર એવી આવકની આકારણી કે પુનઃઆકારણી કરી શકે છે, જે આવક તેવા મુદ્દાઓ સિવાયની હોય જે કોઈપણ અપીલ, રેફરન્સ અથવા રિવિઝનના વિષય વસ્તુ હોય, જે ટેક્સને પાત્ર હોય અને આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હોય.

>

>

> સ્પષ્ટીકરણ ૧.—આસેસિંગ ઓફિસર સમક્ષ હિસાબના ચોપડા અથવા અન્ય પુરાવા રજૂ કરવા, જેમાંથી આસેસિંગ ઓફિસર દ્વારા યોગ્ય ખંત (due diligence) થી સામગ્રીભૂત પુરાવા શોધી શકાયા હોત, તે અનિવાર્યપણે અગાઉના પરંતુક (proviso) ના અર્થમાં જહેરાત (disclosure) સમાન બનશે નહીં.

>

>

> સ્પષ્ટીકરણ ૨.—આ કલમના હેતુઓ માટે, નીચેના કેસોને પણ એવા કેસો માનવામાં આવશે જ્યાં ટેક્સને પાત્ર આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે, એટલે કે :—

> (એ) જ્યાં કરદાતા દ્વારા આવકનું કોઈ રિટર્ન રજૂ કરવામાં આવ્યું ન હોય ભલે તેની કુલ આવક અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિની કુલ આવક જેના સંબંધમાં તે

પાછલા વર્ષ દરમિયાન આ એક્ટ હેઠળ આકારણીને પાત્ર છે તે મહત્તમ રકમ કરતાં વધુ હોય જેના પર ઇનકમ-ટેક્સ લાગવાપાત્ર નથી;

> (બી) જ્યાં કરદાતા દ્વારા આવકનું રિટર્ન રજૂ કરવામાં આવ્યું હોય પરંતુ કોઈ આકારણી કરવામાં આવી ન હોય અને આસેસિંગ ઓફિસરના ધ્યાનમાં આવે કે કરદાતાએ આવક ઓછી દર્શાવી છે અથવા રિટર્નમાં અતિશય નુકસાન, કપાત, ભથ્થું કે રાહતનો દાવો કર્યો છે;

> (સી) જ્યાં આકારણી કરવામાં આવી હોય, પરંતુ-

> (i) ટેક્સને પાત્ર આવકની ઓછી આકારણી (underassessed) થઈ હોય; અથવા

> (ii) આવી આવકની બહુ ઓછા દરે આકારણી કરવામાં આવી હોય; અથવા

> (iii) આવી આવકને આ એક્ટ હેઠળ અતિશય રાહતનો વિષય બનાવવામાં આવી હોય; અથવા

> (iv) આ એક્ટ હેઠળ અતિશય નુકસાન અથવા ઘસારા ભથ્થું કે અન્ય કોઈપણ ભથ્થું ગણવામાં આવ્યું હોય.

>

>

> સ્પષ્ટીકરણ ૩.-આ કલમ હેઠળ આકારણી કે પુનઃઆકારણીના હેતુ માટે, આસેસિંગ ઓફિસર કોઈપણ એવા મુદ્દાના સંબંધમાં આવકની આકારણી કે પુનઃઆકારણી કરી શકે છે, જે આકારણીમાંથી છટકી ગયો હોય, અને આવો

મુદ્દો આ કલમ હેઠળની કાર્યવાહી દરમિયાન ત્યારબાદ તેમના ધ્યાનમાં આવે, ભલે આવા મુદ્દાના કારણો કલમ ૧૪૮ ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ નોંધાયેલા કારણોમાં શામેલ કરવામાં આવ્યા ન હોય."

>

>

૫.૧ આમ, એ સ્પષ્ટ છે કે સદર એક્ટની કલમ ૧૪૭ આકારણીની કાર્યવાહી ફરીથી ખોલવા માટેની જોગવાઈ કરે છે અને જ્યારે આસેસિંગ ઓફિસર પાસે એવું માનવા માટેનું કારણ હોય કે કેટલીક આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે ત્યારે તેમને આકારણીની કાર્યવાહી ફરીથી ખોલવાની વિવેકબુદ્ધિ આપે છે. કલમ ૧૪૭ નો આશરો પ્રસ્તુત આકારણી વર્ષથી ચાર વર્ષના સમયગાળાની અંદર લઈ શકાય છે. કલમ ૧૪૭ ના પ્રથમ પરંતુક (proviso) હેઠળ, જ્યાં કલમ ૧૪૩(૩) હેઠળ આકારણી કરવામાં આવી હોય, ત્યાં પ્રસ્તુત આકારણી વર્ષથી ચાર વર્ષ પૂરા થયા પછી આકારણી ફરીથી ખોલી શકાતી નથી, સિવાય કે કરદાતાઓ તરફથી તેની આકારણી માટે જરૂરી તમામ સામગ્રીભૂત હકીકતો સંપૂર્ણ અને સાચી રીતે જાહેર કરવામાં નિષ્ફળતાના કારણે આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હોય.

૫.૨ વર્તમાન કેસમાં, પ્રસ્તુત આકારણી વર્ષ ૧૯૮૪-૮૫ છે અને ચાર વર્ષની

સમયમર્યાદાનો સમયગાળો તારીખ ૩૧.૦૩.૧૯૯૯ ના રોજ પૂરો થાય છે. પ્રસ્તુત કેસમાં, વાદ્યસ્ત નોટિસ તારીખ ૦૭.૦૩.૨૦૦૦ ના રોજ જારી કરવામાં આવી છે જેનો અર્થ એ થાય છે કે નોટિસ સમયમર્યાદાના સમયગાળા પછી જારી કરવામાં આવી છે. હવે એ જોવું જરૂરી છે કે શું કરદાતાઓ તરફથી તેની આકારણી માટે જરૂરી સામગ્રીભૂત હકીકતો જાહેર કરવામાં કોઈ નિષ્ફળતા હતી. આકારણી હુકમ તેમજ આકારણીના રેકૉર્ડ્સના અભ્યાસ પરથી એવું નિર્ણાયક રીતે સાબિત કરવા માટે કોઈ પુરાવો જણાતો નથી કે કરદાતાઓની રોકડ ક્રેડિટ્સ અસલી (genuine) ન હતી. પુનઃઆકારણી સમયે ઉપલબ્ધ સમગ્ર માહિતી મૂળ આકારણી સમયે પણ ઉપલબ્ધ હતી અને આસેસિંગ ઓફિસરે મૂળ રિટર્ન પૂર્ણ કરતી વખતે કલમ ૧૪૩(૩) હેઠળ ઘડવામાં આવેલી આકારણીમાં રોકડ ક્રેડિટ્સને અસલી તરીકે સ્વીકારી હતી.

૬. આ સંબંધમાં આપણને સર્વોચ્ચ અદાલતના "પરશુરામ પોટરી" (ઉપર મુજબ) ના કેસના નિર્ણયોથી સમર્થન મળે છે જેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

> "એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે ટેક્સ એ કિંમત છે જે આપણે સંસ્કૃતિ (civilization) માટે ચૂકવીએ છીએ. જો એમ હોય, તો એ અનિવાર્ય છે કે જેમને તે કિંમતની ગણતરી અને વસૂલાત કરવાનું કામ સોંપવામાં આવ્યું છે

તેઓએ સંબંધિત જોગવાઈઓથી પોતાને પરિચિત કરવા જોઈએ અને તે વિષય પરના કાયદાના સારા જાણકાર બનવું જોઈએ. તેમના તરફની કોઈ પણ બેદરકારી માત્ર રાષ્ટ્રીય તિજોરીના ભોગે જ હોઈ શકે છે અને તે અનિવાર્યપણે આવકના નુકસાનમાં પરિણમે છે. તે જ સમયે, આપણે એ ધ્યાનમાં રાખવું પડશે કે કાયદાની નીતિ એ છે કે તમામ કાનૂની કાર્યવાહીમાં આખરીતાનો એક મુદ્દો (point of finality) હોવો જોઈએ, કે જૂના મુદ્દાઓને ચોક્કસ તબક્કાથી આગળ પુનઃસક્રિય કરવા જોઈએ નહીં અને સમય વીતવા સાથે ન્યાયિક અને અર્ધ-ન્યાયિક વિવાદો શમી જવા જોઈએ જેમ માનવ પ્રવૃત્તિના અન્ય ક્ષેત્રોમાં થાય છે. જ્યાં સુધી ઇનકમ-ટેક્સ આકારણી હુકમોનો સંબંધ છે, કરદાતા તરફથી આકારણી માટે જરૂરી તમામ સામગ્રીભૂત હકીકતો સંપૂર્ણ અને સાચી રીતે જાહેર કરવામાં કોઈ ક્ષતિ અથવા નિષ્ફળતા ન હોય તો, ૧૯૬૧ ના એક્ટની કલમ ૧ ૪૭ હેઠળ આકારણી વર્ષના અંતથી ચાર વર્ષ પૂરા થયા પછી આકારણીમાંથી આવક છટકી જવાના વ્યાપ પર તેમને ફરીથી ખોલી શકાતા નથી. અગાઉ ઉલ્લેખ કર્યો છે તેમ, વર્તમાન કેસમાં આવું કહી શકાય નહીં. પરિણામે અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે; હાઈકોર્ટનો ચુકાદો સેટ અસાઈડ કરવામાં આવે છે અને વાદગ્રસ્ત નોટિસો કવોશ કરવામાં આવે છે. સંજોગોમાં પક્ષકારો સમગ્ર સમય દરમિયાન પોતાનો ખર્ચ જાતે ભોગવશે."

>

>

૬.૧ તેવી જ રીતે, આ અદાલતે "કેડિલા હેલ્થકેર" (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

> "૧૦. પિટિશનના મેમોમાં જેનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે તેવા નિર્ણયોની શ્રેણીમાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ઠરાવવામાં આવ્યું છે તે મુજબ એ સુસ્થાપિત છે કે કરદાતા પર જે ફરજ લાદવામાં આવી છે તે મૂળ આકારણી સમયે પ્રાથમિક હકીકતોની સાચી અને સંપૂર્ણ જાહેરાત કરવાની છે. આસેસિંગ ઓફિસર સમક્ષ હિસાબના ચોપડા અથવા અન્ય પુરાવા રજૂ કરવા, જેમાંથી આસેસિંગ ઓફિસર દ્વારા યોગ્ય ખંતથી સામગ્રીભૂત પુરાવા શોધી શકાયા હોત, તે અનિવાર્યપણે કાયદા દ્વારા પરિકલ્પિત જાહેરાત સમાન બનશે નહીં. કોઈપણ કેસમાં કરદાતાની ફરજ પ્રાથમિક હકીકતોની સાચી અને સંપૂર્ણ જાહેરાત કરવાથી આગળ વધતી નથી. એકવાર તેણે તે કરી દીધું એટલે તેની ફરજ પૂરી થાય છે. પ્રાથમિક હકીકતો પરથી સાચો નિષ્કર્ષ તારવવાનું કામ આસેસિંગ ઓફિસરનું છે. પ્રાથમિક હકીકતો પરથી તેમણે જે નિષ્કર્ષ તારવવો જોઈએ તે અંગે આસેસિંગ ઓફિસરને સલાહ આપવાની કરદાતાની કોઈ જવાબદારી નથી. જો કોઈ આસેસિંગ ઓફિસર એવો નિષ્કર્ષ તારવે જે ત્યારબાદ ભૂલભરેલો જણાય, તો તે નિષ્કર્ષના સંબંધમાં માત્ર અભિપ્રાયનો ફેરફાર આકારણી ફરીથી ખોલવા માટેની કાર્યવાહી શરૂ કરવાને ન્યાયી ઠેરવશે નહીં. સદર એક્ટની કલમ ૧૪૭ ના પરંતુક (proviso) દ્વારા

પરિકલ્પિત માન્યતાની રચના તરફ દોરી જતા ગ્રાઉન્ડ્સ અથવા કારણોનો કરદાતા તરફથી તમામ સામગ્રીભૂત હકીકતો સંપૂર્ણ અને સાચી રીતે જાહેર કરવામાં નિષ્ફળતા કે ક્ષતિના કારણે આકારણીમાંથી કરદાતાની આવક છટકી જવાના પ્રશ્ન સાથે સામગ્રીભૂત સંબંધ હોવો જોઈએ.

>

>

> ૧૪. રેકૉર્ડ પરથી બહાર આવતી હકીકતો પરથી, એવું દર્શાવવા માટે કંઈ નથી કે પિટિશનરે કોઈ વિગતો રોકી રાખી છે. ઉત્તરાધિકારી (successor) આસેસિંગ ઓફિસરે તે જ રેકૉર્ડની ચકાસણી કરીને એવો નિષ્કર્ષ કાઢ્યો છે કે આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે જે શરૂઆતના તબક્કે જ કરી શકાયું હોત. કાયદા હેઠળની કોઈ પણ જવાબદારી પૂરી કરવામાં કરદાતા તરફથી કોઈ ક્ષતિ હોવાનું દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કંઈ નથી. મૂળ આકારણી ઘડતી વખતે આસેસિંગ ઓફિસર ટેક્સની જવાબદારી યોગ્ય રીતે ગણવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા કે નહીં, કરદાતા પર કોઈ ક્ષતિનો આરોપ મૂકી શકાય નહીં. જો કરદાતાએ કોઈ ચોક્કસ રકમનો કલેમ રજૂ કર્યો હોય, તો ટેક્સની જવાબદારીની સાચી ગણતરી કરવાનું કામ આસેસિંગ ઓફિસરનું હતું. કેવળ કલેમ રજૂ કરવાને સામગ્રીભૂત હકીકતોની બિન-જાહેરાત કહી શકાય નહીં જેથી આસેસિંગ ઓફિસરને સદર એક્ટની કલમ ૧૪૭ હેઠળ અધિકારક્ષેત્ર મળી જાય. આ ઉપરાંત, અહીં ઉપર નોંધ્યા મુજબ, સામાવાળા પ્રસ્તુત આકારણી વર્ષના અંતથી ચાર વર્ષના

સમયગાળા પછી આકારણી ફરીથી ખોલવા માંગે છે. નોંધાયેલા કારણોમાં, એવું દર્શાવવા માટે કંઈ નથી કે કરદાતા વિચારણા હેઠળના વર્ષ માટે તેની આકારણી માટે જરૂરી તમામ સામગ્રીભૂત હકીકતો સંપૂર્ણ અને સાચી રીતે જાહેર કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે. તેથી, સદર એક્ટની કલમ ૧૪૭ ના પરંતુક (proviso) ના ઘટકો સ્પષ્ટપણે સંતોષાતા નથી. સંજોગોમાં, સામાવાળા આસેસિંગ ઓફિસર દ્વારા સદર એક્ટની કલમ ૧૪૭ હેઠળ કાર્યવાહી ફરીથી ખોલવા માટે અધિકારક્ષેત્ર ધારણ કરવાનું કોઈ ઔચિત્ય નથી. વાદગ્રસ્ત નોટિસ તારીખ ૨૮ ઓક્ટોબર, ૨૦૦૯ ના અનુસંધાને શરૂ કરાયેલી સમગ્ર કાર્યવાહી, તેથી, અધિકારક્ષેત્ર વિનાની છે અને તે રીતે, તેને બહાલ રાખી શકાય નહીં."

>

>

૬.૨ વર્તમાન અપીલમાં ઉઠાવવામાં આવેલો પ્રશ્ન આ બે ઉપરોક્ત નિર્ણયો દ્વારા સંપૂર્ણપણે સંચાલિત થાય છે. રેવન્યુના વિદ્વાન વકીલ શ્રી દેસાઈએ "ફૂલ ચંદ બજરંગ લાલ" (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે. સદર નિર્ણયમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

> "૨૮. રિટર્નમાં પ્રતિબિંબિત થતા વ્યવહારોની સચ્ચાઈ કે અસત્યતા અંગેના પ્રશ્નની તપાસ માત્ર મૂળ આકારણીની કાર્યવાહી દરમિયાન જ થઈ શકે છે અને

ત્યારબાદના કોઈપણ તબક્કે નહીં, તેવી શ્રી શર્માની દલીલ સ્વીકારવા અમે પ્રેરિત નથી. આ દલીલ તેના સ્વરૂપમાં ખૂબ જ વ્યાપક અને સામાન્ય છે અને તે એક્ટની કલમ ૧૪૭(એ) અને ૧૪૮ ના સાદા શબ્દપ્રયોગને નુકસાન પહોંચાડે છે અને આ અદાલત દ્વારા સુસ્થાપિત કાયદાની વિરુદ્ધ છે. આપણે જોગવાઈઓનો હેતુ અને આશય જોવો પડશે. કલમ ૧૪૭ ના હેતુઓમાંથી એક, અમને એવો જણાય છે કે, એ સુનિશ્ચિત કરવાનો છે કે કોઈ પક્ષ મૂળ આકારણી સમયે જાણીજોઈને ખોટું કે અસત્ય નિવેદન કરીને બચી ન શકે અને જ્યારે તે અસત્યતા ધ્યાનમાં આવે, ત્યારે તે એમ ન કહી શકે કે 'તમે મારું જૂઠું સ્વીકારી લીધું, હવે તમારા હાથ બંધાયેલા છે અને તમે કંઈ કરી શકતા નથી'. કરદાતાને તેટલી છૂટ આપવી એ ન્યાયની વિડંબના (travesty of justice) ગણાશે."

૬.૩ "ફૂલ ચંદ બજરંગ લાલ" (ઉપર મુજબ) ના કેસનો નિર્ણય વર્તમાન કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં કારણ કે વર્તમાન કેસમાં આકારણી ફરીથી ખોલવાના કારણો કે વાંધાઓનો નિકાલ કરતો હુકમ એવું દર્શાવતા નથી કે પિટિશનર તરફથી તેની આકારણી માટે પ્રસ્તુત તમામ સામગ્રીભૂત હકીકતો સંપૂર્ણ અને સાચી રીતે જાહેર કરવામાં કોઈ નિષ્ફળતા હતી. પ્રસ્તુત કેસમાં, ધિરાણકર્તાઓએ (lenders) તેમના નિવેદનોમાં કરદાતાઓનું નામ આપ્યું ન હતું. "ફૂલ ચંદ બજરંગ Lાલ" (ઉપર મુજબ) નો કેસ તે તર્જ પર હતો જ્યારે મૂળ આકારણી સમયે વાસ્તવિક અને જાણીજોઈને ખોટું અથવા અસત્ય નિવેદન કરવામાં આવ્યું

હતું જે આખરે આસેસિંગ ઓફિસર દ્વારા શોધી કાઢવામાં આવ્યું હતું. અહીં, કોઈ પણ રીતે એવું કહી શકાય નહીં કે કરદાતાઓ તેની આકારણી માટે જરૂરી તમામ હકીકતો સાચી રીતે જાહેર કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે. શ્રી દેસાઈ એ દર્શાવવાની સ્થિતિમાં નથી કે કલમ ૧૪૩(૩) હેઠળની આકારણી સમયે કરદાતા તરફથી કોઈ સામગ્રીભૂત બિન-જાહેરાત હતી જે આખરે પુનઃઆકારણી સમયે જાહેર થઈ હોય.

૭. અમે, તેથી, એવા ગંભીર અભિપ્રાયના છીએ કે કરદાતાઓએ આવક છુપાવી હતી અને તેથી પેનલ્ટીની કાર્યવાહી શરૂ કરવી જરૂરી હતી તેવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચવામાં ટ્રિબ્યુનલે ભૂલ કરી છે. અમે સીઆઈટી(એ) દ્વારા હકીકતોના તારણો સાથે સંપૂર્ણપણે સહમત છીએ અને તેથી ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમને ક્વોશ અને સેટ અસાઈડ કરવો જરૂરી છે.

૮. ઉપરોક્ત કારણોસર, અમે વર્તમાન અપીલોમાં ઉઠાવવામાં આવેલા પ્રશ્નનો જવાબ નકારાત્મકમાં એટલે કે કરદાતાઓની તરફેણમાં અને રેવન્યુની વિરુદ્ધમાં આપીએ છીએ. અમે જોઈએ છીએ કે આકારણી ફરીથી ખોલવાનું કૃત્ય સમયમર્યાદાની અંદર હોવાનું ઠરાવવામાં ટ્રિબ્યુનલ ન્યાયી ન હતી. તદનુસાર, અમે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા વાદગ્રસ્ત હુકમ/હુકમોને ક્વોશ અને સેટ અસાઈડ કરીએ છીએ અને પરિણામે વાદગ્રસ્ત નોટિસોને પણ સેટ અસાઈડ

કરવામાં આવે છે. સીઆઈટી(એ) દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમ/હુકમોને આથી પુનઃસ્થાપિત (restored) કરવામાં આવે છે. તદનુસાર અપીલો મંજૂર કરવામાં આવે છે.

(કે. એસ. ઝવેરી, ન્યાયમૂર્તિ)

(કે. જે. ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિ)

દિવ્યા

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.